

היום נלמד בעזרת ה':

מנחות דף מז

ת"ר כבשי עצרת אין מקדשין את הלחם אלא בשחיטה: שחיטת הכבשים מקדשת את שתי הלחם.

כיצד? וכו'. אם גם שחט וגם זרק את הדם לשמן, התקדש הלחם. אם גם שחט וגם זרק שלא לשמן, לא התקדש הלחם. ואם שחטן לשמן אבל זרק דמן שלא לשמן, נחלקו רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון. לדעת רבי הלחם קדוש ואינו קדוש (ויתבאר לקמן). לדעת רבי אלעזר בר"ש הלחם אינו קדוש, עד שישחוט ויזרוק לשמן. עד כאן הברייתא, והגמרא מבארת.

מאי טעמא דרבי? דכתיב "ואת האיל יעשה זבח שלמים לה' על סל המצות" **למימרא דשחיטה מקדשא:** מהפסוק אנו לומדים שה'זבח' דהיינו שחיטת השלמים מקדשת את סל המצות.

ור' אלעזר ברבי שמעון "יעשה" עד שיעשה כל עשיותיו: מהמילה "יעשה" לומדים שלא מספיק לשחוט לשמן, אלא צריך לעשות הכל לשמן, דהיינו גם לזרוק את הדם לשמן.

שאלה: ורבי נמי הכתיב "יעשה"! תשובה: **אי כתיב "זבח יעשה" כדקאמרת, השתא דכתיב "יעשה זבח" במה יעשה? בזביחה:** אם היה כתוב "זבח יעשה" היית צודק שלאחר הזבח צריך לעשות גם זריקה לשמן. אבל מכיון שכתוב "יעשה זבח" פירוש הפסוק הוא כך, איך עושים שהלחם יהיה קדוש? על ידי זבח, דהיינו על ידי שחיטה בלבד.

שאלה: ורבי אלעזר בר' שמעון הכתיב "זבח": ואם כן הפסוק לכאורה מלמד שרק השחיטה מקדשת. תשובה: **הוא מיבעי ליה לכדרכי יוחנן. דאמר ר' יוחנן הכל מודים שצריך שיהא לחם בשעת שחיטה:** אפילו לרבי אלעזר בר"ש שהזריקה

היא העיקר, כדי שהלחם יתקדש הוא צריך להיות גם בשעת השחיטה, ואם לא הוא לא מתקדש בזריקה.

מאי קדוש ואינו קדוש? הגמרא חוזרת לבאר את שיטת רבי.

לדעת אב"י קדוש ואינו גמור (ויתבאר לקמן). לדעת רבא הלחם קדוש אבל 'אינו ניתר' כלומר הלחם אסור באכילה לכהנים.

שאלה: מאי בינייהו? הרי גם לאב"י הלחם אסור באכילה (שהרי אם הוא לא קדוש גמור ודאי שהוא אסור באכילה), ואם כן מה ההבדל בין אב"י לרבא. תשובה: איכא בינייהו למיתפס פדיונו. לאב"י לא תפיס פדיונו לרבא תפיס פדיונו: אם פדה את הלחם בכסף לדעת רבא שהלחם קדוש אם כן הלחם יוצא לחולין והקדושה עוברת לכסף. אבל לדעת אב"י שהלחם אינו קדוש גמור, אם כן הלחם לא יוצא לחולין והקדושה לא עוברת לכסף. אלא הכסף נהיה קדוש רק בקדושת 'תרומת הלשכה', ויכול לקנות בו קרבנות אחרים.

קושיא: בשלמא לרבא: לדעת רבא בשיטת רבי, שהלחם קדוש והוא תופס את פדיונו, מובנת המחלוקת בין רבי לר' אלעזר בר"ש. כי ראב"ש חולק על רבי וסובר שהלחם אינו קדוש ואינו תופס את פדיונו. אבל לדעת אב"י בשיטת רבי שהלחם אינו קדוש גמור ואינו תופס את פדיונו, לא מובן מה המחלוקת בין רבי לראב"ש? הרי בין לרבי ובין לראב"ש הלחם אסור באכילה והוא לא תופס את פדיונו.

תירוץ: איכא [בינייהו] לאיפסולי ביוצא: אם לאחר השחיטה יצא הלחם מהעזרה. לדעת רבי שהלחם קדוש קצת, אם כן הוא נפסל ביוצא. אבל לדעת ראב"ש שהלחם לא התקדש כלל בשחיטה, הוא לא נפסל ביוצא. (ולכן אם אחר כך חזר הלחם בחזרה לפני הזריקה, לדעת רבי הוא נשאר פסול אבל לדעת ראב"ש הוא מתכשר בזריקה).

*

בעא מיניה ר' שמואל בר רב יצחק מר' חייא בר אבא - כנשי עצרת ששחטן לשמן וזרק דמן שלא לשמן, אותו הלחם מהו באכילה?

קושיא: אליבא דמאן? לפי מי מסתפק ר' שמואל בר"י? אי אפשר לומר אליבא דראב"ש, משום שהוא סובר שהזריקה היא המקדשת את הלחם, ומכין שזרק שלא

לשמן פשיטא שהלחם אסור באכילה. ואי אפשר לומר שהוא מסתפק אליבא דרבי, כי בין לאביי ובין לרבא (שנחלקו בשיטת רבי) הלחם קדוש ואינו נותר באכילה!

תירוץ: אלא אליבא דהאי תנא: אלא הספק שלו לפי התנא אבוה דר' ירמיה בר אבא שהביא את דעת רבי עקיבא. וכדלהלן. (הגמרא מביאה את המחלוקת, ולבסוף חוזרת לבאר את הספק).

אבוה דרבי ירמיה אמר, שאם שתי הלחם יצאו מהעזרה בין שחיסת הכבשים לזריקת דמן, וזרק את דמן של כבשים במחשבה לאוכלם חוץ לזמן שהיא מחשבת 'פיגול'. לדעת ר' אליעזר הלחם אינו נעשה 'פיגול', ולדעת רבי עקיבא הלחם נעשה פיגול.

אמר רב ששת: וביאר רב ששת את מחלוקתם. ר"א ור"ע סוברים כרבי (הנ"ל) ששחיסת הכבשים מקדשת את הלחם. אבל נחלקו האם זריקה של דם הקרבן מועילה לקרבן שיצא מחוץ לעזרה.

ר' אליעזר לשיטתו שאין זריקה מועילה ליוצא, ולכן זריקת דם הכבשים לא מכשירה את הלחם שיצא, וממילא הוא נשאר פסול ולכן היא לא יכולה לעשותו פיגול (כי הוא כבר פסול בפסול אחר). ור"ע לשיטתו שזריקה מועילה ליוצא ואם כן זריקת דם הכבשים מכשירה את הלחם (אמנם הוא נשאר אסור באכילה), וממילא אם חשב בה מחשבת פיגול היא עושה את הלחם פיגול.

דתנן אימורי קדשים קלים: הגמרא מביאה את מקור המחלוקת של ר"א ור"ע האם זריקה מועילה ליוצא.

אימורים של קודשים קלים שיצאו לפני זריקת דם הקרבן, לדעת ר' אליעזר הזריקה לא מועילה לקדש אותם ולכן אין בהם מעילה, ואין חייבין עליהן משום פיגול (כנ"ל), ולא משום נותר וטמא כי הם כבר פסולים. לדעת ר"ע הזריקה מועילה לקדש אותם ולכן מועלין בהן וחייבין עליהן משום פיגול ונותר וטמא. עד כאן המשנה.

מאי? וכו': ועכשיו מבארת הגמרא את הספק של רבי שמואל בר רב יצחק. הספק הוא אליבא דרבי עקיבא שזריקה לשם פיגול מפגלת את הלחם, מה הדין בזריקה שלא לשמה?

האם כמו שזריקת פיגול עושה את הלחם שיצא פיגול, למרות שהזריקה היא זריקה פסולה. והיינו משום שהלחם נחשב כמו בשר, וכמו שהבשר מתפגל גם הלחם מתפגל. אם כן גם זריקה שלא לשמה תתיר את הלחם באכילה למרות שהיא זריקה פסולה, כי כמו שהיא מתירה את הבשר (כי כל הזבחים שנזבחו שלא לשמה כשרים) כך היא מתירה את הלחם.

או שאולי דוקא לחומרא אנו אומרים שהלחם כמו הבשר, ולכן אנו פוסלים אותו בפיגול. אבל לא אומרים זאת לקולא להתיר את הלחם באכילה.

קושיא: מתקיף לה רב פפא: מניין לנו שהמחלוקת של ר"א לר"ע היא כאשר שתי הלחם נמצאים מחוץ לעזרה כשזורק את הדם? אולי במקרה כזה לכו"ע הזריקה לא מועילה ללחם שבחוץ. וכל המחלוקת היא במקרה שהחזיר בחזרה את הלחם לפני הזריקה. והמחלוקת של ר"א ור"ע היא כמחלוקת של רבי וראב"ש. **רבי אליעזר סובר** כרבי שהשחיטה מקדשת את הלחם, וממילא כשהלחם יצא הוא נפסל ביוצא, ולכן הזריקה כבר לא יכולה לעשות אותו פיגול. **ור"ע סובר** כראב"ש שהשחיטה לא מקדשת את הלחם וממילא הוא לא נפסל ביוצא, ולכן כשהוא חזר בחזרה לעזרה, הזריקה מקדשת אותו, ומכיון שהיא היתה במחשבת פיגול היא מועילה לפגל אותו.

תירוץ: האי מאי? אי אמרת בשלמא וכו': מה הקושיא הזו? הרי לא יתכן לומר שר"ע סובר כראב"ש. כי רק אם ר"ע סובר כרבי מובן מדוע הזריקה עושה את הלחם פיגול. כי רבי סובר שהשחיטה מקדשת את הלחם, ולכן אומר רבי עקיבא שהזריקה לשם פיגול עושה את הלחם הקדוש פיגול. אבל אם ר"ע סובר כראב"ש שהשחיטה לא מקדשת את הלחם, איך זריקת הפיגול יכולה לקדש את הלחם?

והרי רב גידל אמר בשם רב שזריקת פיגול אינה מביאה לידי מעילה ואינה מוציאה מידי מעילה. וביאור דבריו, 'אינה מביאה לידי מעילה' מדובר באימורי קדשים קלים. כי הזריקה לשם פיגול היא זריקה פסולה ואינה יכולה לקדש את האימורים (וממילא אין בהם מעילה כי הם לא קדושים). 'ואינה מוציאה מידי מעילה' מדובר בבשר קדשי קדשים, ומכיון שכבר בחיי הבהמה הבשר קדוש, וזריקת הדם היתה אמורה להוציא את הבשר מדין מעילה ולהתיר את אכילתו לכהנים, אבל מכיון שזו זריקת פיגול היא פסולה ואינה יכולה להוציא את הבשר מדין מעילה שבו.

דחייה: לאו איתותב דרב גידל אמר רב? האם לא נדחו דבריו של רב גידל אמר רב?!

*

בעא מיניה ר' ירמיה מר' זירא - כבשי עצרת ששחטן לשמן, ואבד הלחם, מהו שיזרוק דמן שלא לשמן להתיר בשר באכילה? כלומר האם מותר לזרוק את הדם לשם שלמים ובכך להתיר את הבשר באכילה. (כי אי אפשר לזרוק את הדם לשם כבשי עצרת משום שנאבד הלחם).

אמר לו - יש לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו?

מקשה רבי ירמיה: ולא? והרי פסח קודם חצות דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו: קודם חצות עוד לא הגיע זמן הקרבתו ולכן אם שחטו לשם פסח הוא פסול, אבל אם שחטו לשם שלמים הוא כשר.

משיב רבי זירא: הכי קא אמינא, יש לך דבר שנראה לשמו, ונדחה מלשמו, ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו? אין ראייה מפסח, כי פסח לא נדחה מלהקריבו לשם פסח (כשיגיע זמנו לאחר חצות), ואילו כבשי עצרת נדחו מלהקרבה לאחר שנאבד הלחם.

מקשה רבי ירמיה: ולא? והרי פסח אחר זמנו בשאר ימות השנה (קודם חצות): הרי קרבן פסח שלא הוקרב בפסח ועבר זמנו, ונדחה מלהקריבו לשם פסח, בכל אופן אם שחטו לאחר פסח לשם שלמים הוא כשר.

משיב רבי זירא: הכי קאמינא, יש לך דבר שנראה לשמו, ונשחט לשמו, ונדחה מלשמו, ואינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו? אין ראייה מפסח, כי פסח לא נשחט לשם פסח אלא לשם שלמים. ואילו כאן כבשי עצרת נשחטו לשם כבשי עצרת, ואחר כך הם נדחו כשנאבד הלחם, ועכשיו רוצה לזרוק את דמן שלא לשמן אלא לשם שלמים.

מקשה רבי ירמיה: ולא? והרי תודה: מצאנו כן בקרבן תודה, שאם לאחר שנשחטה נאבד הלחם, זורקים את דמה לשם שלמים ואוכלים את הבשר. משיב רבי זירא: שאני תודה דרחמנא קרייה שלמים: אין זה נחשב שזורקים את דמה שלא לשמה, כי תודה נקראת בפסוק 'שלמים' ("זבח תודת שלמיו").